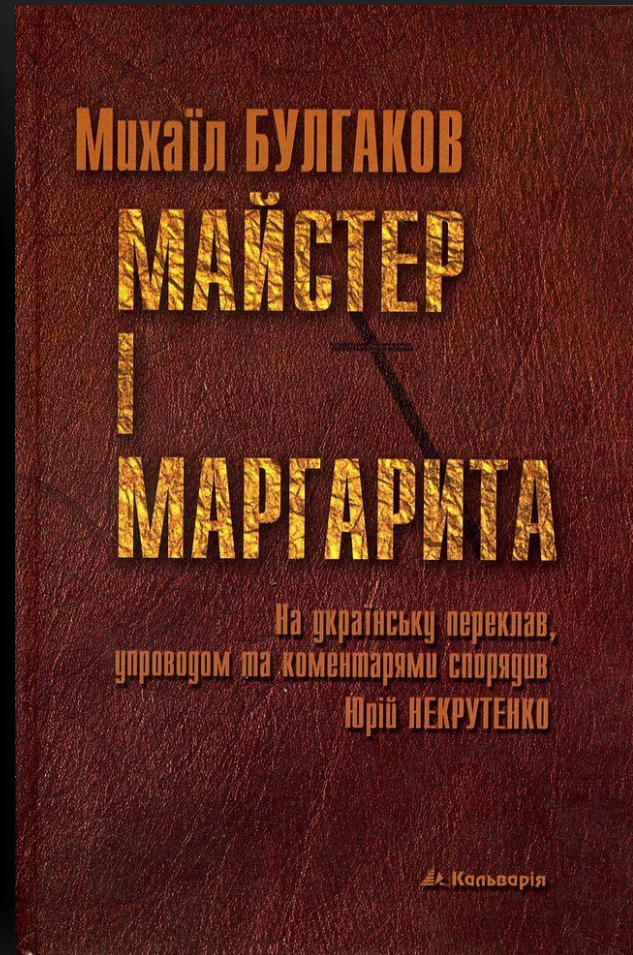

МАЙСТЕР І МАРГАРИТА

МАЙСТЕР І МАРГАРИТА

- Майстер і Маргарита — багатоплановий, поліфонічний роман
- Михайла Опанасовича Булгакова, званий іноді фантастичним. На його сюжет зроблено безліч театральних постановок і декілька фільмів (у Югославії, Польщі, Швеції, Росії)

Фракт — самая утренняя
вещь в мире.
„Мастер и Маргарита“

Не удостоверением определяется писатель,
а тем, что он пишет.
„Мастер и Маргарита“

Я в восхищении!
Королева в восхищении!
Мы в восхищении!
„Мастер и Маргарита“

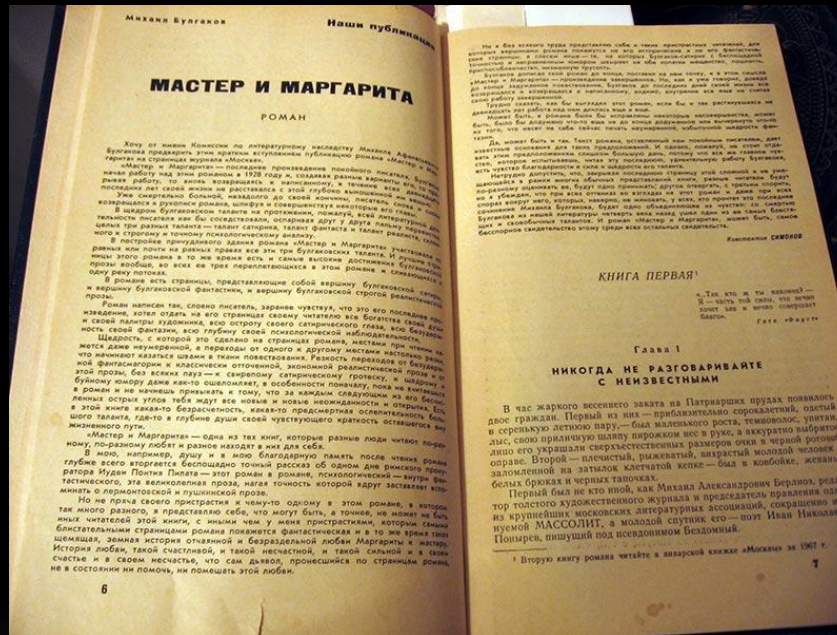

- Роман (булгакознавці його називають ще меніппеєю і вільною меніппеєю) «Майстер і Маргарита» за життя автора не публікувався. Вперше він вийшов в світ тільки у 1966 році, через 26 років після смерті Булгакова, з купюрами, в скороченому журнальному варіанті. Тим, що цей твір дійшов до читача, суспільство зобов'язане дружині письменника Олені Сергіївні Булгаковій, яка у важкі сталінські часи зуміла зберегти рукопис роману.
- Цікаво, що сам Булгаков був упевнений, що роман «Майстер і Маргарита» ніколи не буде опублікований за радянської влади, диктування роману дружині було чимось на зразок спроби зв'язатися з далекими нащадками. Але письменник помилявся — хоч і з тридцятирічною затримкою, роман був опублікований, що викликало ефект бомби, яка вибухнула серед радянської інтелігенції.
- За численними виписками, що збереглися в архіві, з книг видно, що джерелами відомостей з демонології для Булгакова послужили присвячені цій темі статті Енциклопедичного словника Брокгауза і Ефрона, книга М. А. Орлова «Історія стосунків людини з дияволом» (1904) і книга письменника Олександра Валентиновича Амфітеатрова (1862—1938) «Диявол у побуті, легендах і в літературі середніх віків».

СЮЖЕТ

- У романі представлено чергування двох сюжетних ліній, що розвиваються паралельно одна одній. Дія першої відбувається в Москві тридцятих років XX століття, друга є викладом подій Євангелія, а саме — тих його частин, що стосуються суду над Ісусом Христом і його страти. Крім цього, «московське» оповідання має декілька сюжетних ліній, що химерно переплітаються.

1 Вторую книгу романа читайте в авторской книге «Михаил в 1917»

СТРУКТУРА РОМАНУ

❖ Частина перша

- Ніколи не розмовляйте з незнайомцями
- Понтій Пілат
- Сьомий доказ
- Гонитва
- Було діло в Грибоєдові
- Шизофренія, як і було сказано
- Нехороша квартира
- Двобій професора з поетом
- Коров'євські штуки
- Вісті з Ялти
- Роздвоєння Івана
- Чорна магія і її викриття
- Явлення героя
- Слава півневі!
- Сон Ніканора Івановича
- Страта
- Неспокійний день
- Невдахи візитери

❖ Частина другаМаргарита

- Азазеллів крем
- Політ
- При свічках
- Великий бал в сатани
- Вивільнення майстра
- Як прокуратор намагався врятувати Юду з Кіріята
- Поховання
- Кінець квартири №50
- Останні пригоди Коров'єва та Бегемота
- Долю Майстра і Маргарити визначено
- Пора! Пора!
- На Воробйових горах
- Прощення й вічний притулок

ІСТОРІЯ НАПИСАННЯ І ВИДАННЯ

- **Перша редакція**
- Час початку роботи над «Майстром і Маргаритою» Булгаков у різних рукописах датував то 1928, то 1929 р. У першій редакції роман мав варіанти назв «**Чорний маг**», «**Копито інженера**», «**Жонглер з копитом**», «**Син В.**», «**Гастроль**». Перша редакція «Майстра і Маргарити» була знищена автором 18 березня 1930 р. після отримання звістки про заборону п'єси «Кабала святенників». Про це Булгаков повідомив в листі до влади: «І особисто я, своїми руками, кинув в піч чернетку романа про диявола.»
- Робота над «Майстром і Маргаритою» поновилася в 1931 р. До роману були зроблені чорнові нариси, причому тут вже фігурували Маргарита і її тоді безіменний супутник — майбутній Майстер, а Воланд обзавівся своїм буйним почком.

- **Друга редакція**
- Друга редакція писалася автором до 1936 р. і мала підзаголовок «Фантастичний роман» та варіанти назв «Великий канцлер», «Сатана», «Ось і я», «Чорний маг», «Копито консультанта».
- **Третя редакція**
- Третя редакція, почата в другій половині 1936 р., спочатку називалася «Князь темряви», але вже в 1937 р. з'явився добре відомий тепер заголовок «Майстер і Маргарита». У травні — червні 1938 р. повний текст вперше був передрукований. Авторська правка тривала майже до самої смерті письменника, Булгаков припинив її на фразі Маргарити: «Так це, отже, літератори за труною йдуть?».

- **Історія публікацій роману**

- За життя автор читав у себе вдома окремі епізоди роману близьким друзям. Значно пізніше філолог А. З. Вуліс писав роботу про радянських сатириків, і пригадав забутого сатирика, автора «Зойчиної квартири» і «Багрового острова». Вуліс дізнався, що жива вдова письменника, і встановив з нею контакт. Після певного періоду недовір'я, Олена Сергіївна врешті дала почитати рукопис «Майстра». Приголомшений Вуліс розповів про нього багатьом, після чого по літературній Москві пішли чутки про великий роман. Це привело до першої публікації в журналі «Москва» в 1966 (тираж 150 тис. примірників). Там були дві передмови: Костянтина Симонова і Вуліса. Виправлений текст роману вийшов окремим виданням в 1973 році, а остаточний текст опублікований в 2-му томі зібрання творів, що вийшов 1989 року.^[2]
- Булгакознавство пропонує три концепції прочитання роману: історико-соціальну (В. Я. Лакшин), біографічну (М. О. Чудакова) і естетичну з історико-політичним контекстом (В. І. Немцев).

САТАНІЗМ У ТВОРІ

- Деякі автори-критики та літературознавці звинувачують роман у пропаганді сатанізму.
- Слід зазначити, що всі автори Святого Письма були учнями Христа. Булгаков описує ті ж події з позиції Сатани, який опинився в Москві під ім'ям Воланд. Булгаков намагається пояснити суть Сатани — він не ворог світові, він також невід'ємний від світу, як світло неможливе без темряви. І здатний бачити світ у всій його суперечливості.
- Зовсім інакше представлена роль «книжкового лиходія» Понтія Пілата — реально існуючого римського прокуратора, намісника в Єрусалимі. Понтій Пілат наказав стратити Ісуса Христа — і в Священному Писанні згадувався як абсолютний злочинець. За версією письменника, Понтій Пілат, будучи великою і розумною людиною, колишнім воїном, став жертвою власного боягузтва. Він зрозумів учення Ісуса, і зрозумів, яку небезпеку несе воно римським імператорам, як, втім, і будь-яким деспотам при абсолютній монархії. Він намагався до останнього врятувати Ісуса, але після зради Іуди не зумів піти проти влади Римської імперії. Після страти Христа Понтій Пілат наказує вбити зрадника Іуду, а також розмовляє з учнем Христа - Левієм Матвієм, даючи зрозуміти останньому, що він не зрозумів свого вчителя, тому що залишився озлобленим. Понтій Пілат шкодує про страту — і навіть після власної смерті немає йому спокою.
- За задумом автора, сатана Воланд стежив за цими подіями, і доніс свою версію до людей в ХХ столітті, тому що доти євангельські події освітлювали тільки з позиції людей, засліплених величчю Христа.